

Feltárási dokumentáció

a Herman Ottó-barlangban

2005. december 3-án végzett üledékminta-vételezésről

Dr. Ringer Árpád
Miskolci Egyetem
BTK
Ős- és Ókortörténeti Tanszék

Tartalom

1. A 2005. évi mintavételezés előzménye	2
2. Az üledékminta begyűjtése	2
3. A mintavételezés értékelése	3
4. Mellékletek	4

1. A 2005. évi mintavételezés előzménye

Az Alsó- és Felső-Hámor között, a Szinva jobb partján elhelyezkedő Herman Ottó-barlangban az első régészeti és paleontológiai feltárást Kadić Ottokár végezte 1915 tavaszán. Ekkor az ásatók 16 réteget tártak fel. A csekély számú dokumentáció szerint a teljes üledéksort eltávolították a barlang bejárati folyosójában és csarnokában, ám több helyen szabadon hagytak sztratigráfiai profilokat a későbbi kutatás számára. Ezek helye az eredeti, teljes ásatási dokumentáció hiányában mindmáig ismeretlen. A fennmaradt, valamint az újonnan barlangászok által készített térképek vizsgálata azonban feltételezhetővé tette, hogy a profilok és a mögöttük meghagyott üledéksorok egyike a csarnok déli végében található. Az üledékminta begyűjtését ennek alapján terveztük meg.

A kutatások felújítását fokozottan indokolja, hogy:

1. a barlangból előkerült paleolit korú leletanyag régészeti értékelését máig nem sikerült megnyugtatóan megoldani,
2. az első és ez ideig utolsó ásatás eredeti dokumentációja csaknem teljes egészében elveszett, így archaeológiai és paleontológiai szempontból is nélkülözhetetlen újabb adatok begyűjtése,
3. az 1915-ben, 3 kulturrétegből feltárt régészeti leletanyagot nem kezelték külön – sztratigráfiai hovatartozásukra csak közvetett információk állnak rendelkezésre.

2. Az üledékminta begyűjtése

Az üledékminták begyűjtését 2005. december 3-án 9.00-tól 14.15-ig végeztük. A begyűjtésnél jelen voltak:

Dr. Ringer Árpád, régész-geográfus, ME

Dr. Kordos László, paleontológus, MÁFI

Regős József, barlangász

Szolyák Péter, PhD-hallgató, ME

Busku Anita, egyetemi hallgató, ME

Váradi Mariann, egyetemi hallgató, ME

A mintavételezés helye: a barlang csarnokának DK-i végében található, az ÉK-i falba mélyedő, nagyméretű sziklafülke, mely a bejáratától 30 méterre fekszik és jelenleg csak csónakkal közelíthető meg.

Elsőként – az 1915-ös ásatás eredményeinek segítségével – azonosítottuk a sziklafülkében, a falon megtapadt üledékek alapján, a holocén és pleisztocén rétegek határát. Ezek után a minták begyűjtésére két helyet választottunk ki: a fülke ÉNy-i falában lévő, kb. 70 fokkal balra dőlő hasadékot (1. minta), valamint a fülke ÉK-i fala előtt elhelyezkedő, sík járófelszínt (2. minta).

Az 1. minta begyűjtésekor rétegzettséget nem figyeltünk meg: a hasadék betöltése erősen kevert, finomszemcsés barlangi üledék, melynek színe szürkésbarna és vörösesbarna. A mintában szabad szemmel is nagymennyiségű kisállat-csontot figyeltünk meg. Az 1. minta mennyisége: 2 kg.

A 2. minta begyűjtését két mesterséges szintre osztva végeztük (0–10 cm; 10–20 cm) egy 1 x 0,8 méter kiterjedésű felületen. A kiemelt üledék színe világos sárgásbarna, anyaga finomszemcséjű (homokszerű), melybe nagy mennyiségben keveredik az átlag 1–13 cm átmérőjű mészkőtörmelék. A mészkődarabok törésfelületei és élei gyengén koptatottak. A 2. minta mennyisége: 28 kg.

A mintavételezés végén a 2. minta területét nylonnal lefedtük és a helyben található üledékekkel és kövekkel visszatakartuk. Az 1. mintavételezés helyének visszatakarását, mivel keskeny hasadékról van szó, nem láttuk indokoltnak.

3. A mintavételezés értékelése

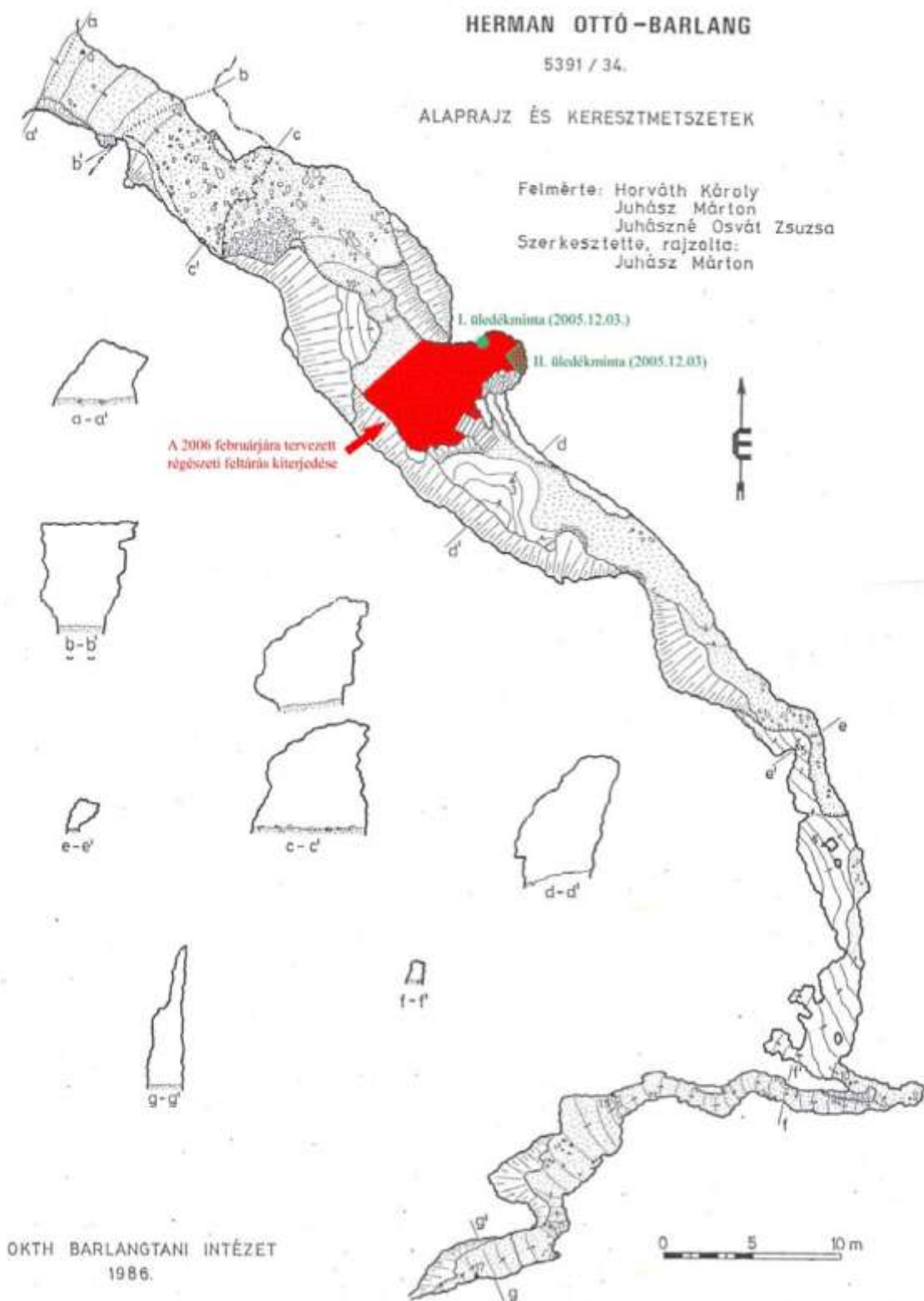
A mintákat a begyűjtést követő napokban átsizapoltuk és jelentős mennyiségű fosszilis állatcsontot, valamint 1 db pattintott obszidián szilánkot gyűjtöttünk belőlük. Az előbbieket paleontológiai vizsgálata folyamatban van. A begyűjtött leletek és a helyszíni megfigyelések is arra utalnak, hogy a barlang teljes üledéksorát az 1915-ös ásatás idején nem távolították el teljesen. Nagy valószínűséggel a Kadić Ottokár által meghagyott üledéksor egyikét sikerült azonosítani egy kb. 50–70 m²-nyi felületen. Ennek modern szempontú, részleges feltárása mindenképpen indokolt.

Dr. Ringer Árpád

MELLÉKLETEK

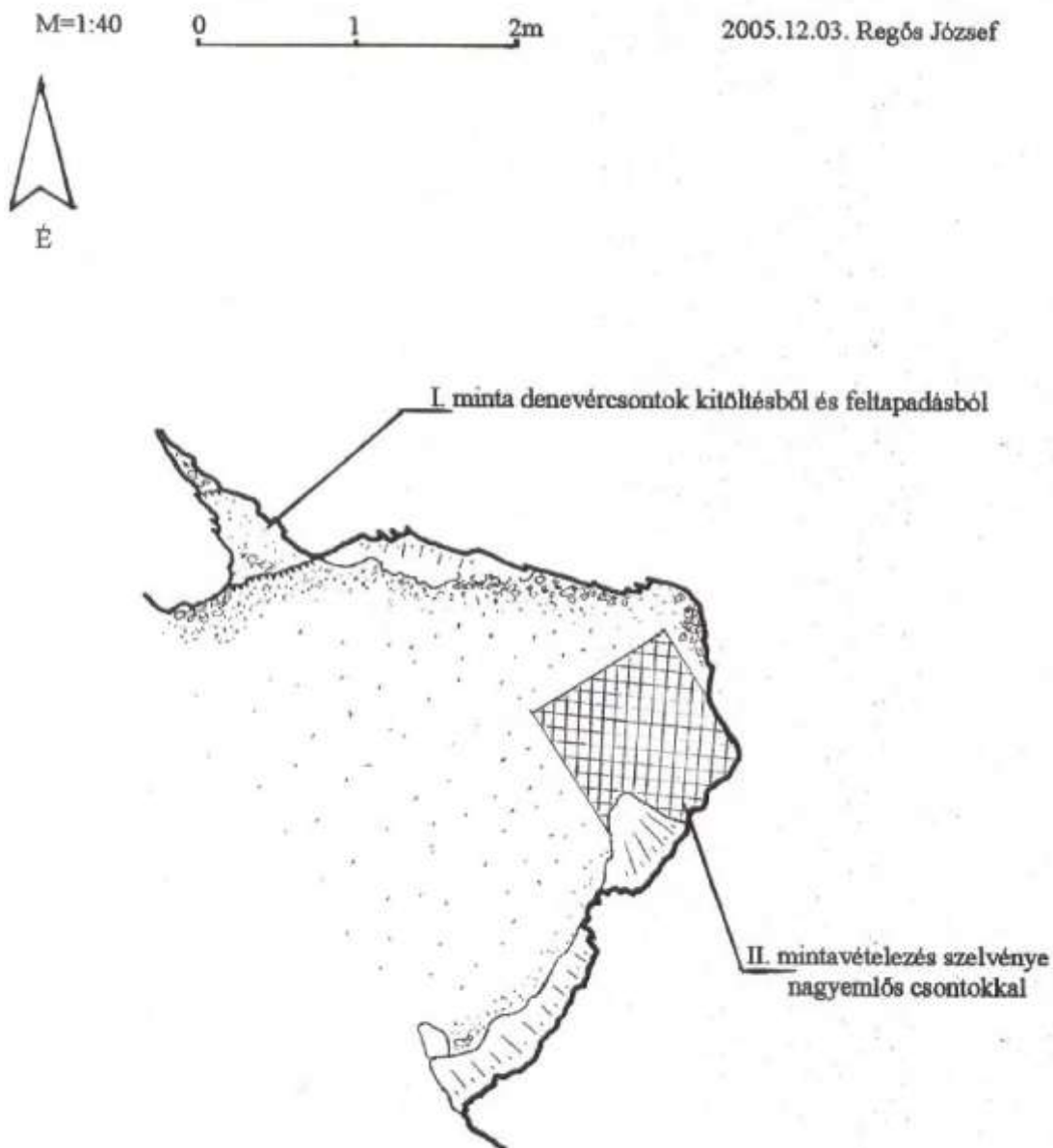

1. kép A Herman Ottó-barlang alaprajza a 2005. dec. 3-i mintavételezések és a 2006 februárjára tervezett régészeti-paleontológiai feltárás helyeinek megjelölésével

HERMAN OTTÓ-BARLANG

MISKOLC

A 2005. DECEMBER 3-I ÜLEDÉKMINTA-VÉTELEZÉS HELYSZÍNRAJZA

A mintavételezés a bejárat szakasz vizen túli részén lévő terem lépcső előtti szakaszán, a baloldalon (ÉK) nyíló fülkében történt.

2. kép A 2005. dec. 3-i mintavételezés helyének részletes helyszínrajza

3. kép A barlang csarnokának DK-i végében található, az ÉK-i falba mélyedő, nagyméretű sziklafülke

4. kép A 1. üledékminta vételezésének helye

5.kép A 2. üledékminta vételezésének helye

6. kép A 2. üledékminta 0–10 cm-es mélységből származó részéből kiiszapolt állatsontanyag

7. kép A 2. üledékminta 10–20 cm-es mélységből származó részéből kiiszapolt állatsontanyag

8. kép A 2. üledékminta 10–20 cm-es mélységből származó részéből kiiszapolt pattintott obszidián szilánk

9. kép A 2. üledékminta vételezésének helye visszatarakás után

JELENTÉS

a miskolc-alsó-hámori Herman Ottó-barlangban 2005. december 3-án végzett mintavételezőfeltárásról

A Miskolci Egyetem BTK Ős- és Ókortörténeti Tanszéke 2005. december 3-án mintavételező feltárást végzett a Herman Ottó-barlang Csarnokának hátsó, északi sziklafülkéjében. A feltárás célja az 1915-ös Kadić Ottokár vezette kutatások revíziójaként a korábban leírt rétegek azonosítása, és barlangi üledékek begyűjtése paleontológiai, szedimentológiai elemzés, valamint abszolút korhatározás céljára. A kutatás során holocén és pleisztocén rétegeket egyaránt sikerült beazonosítanunk, s azokból összesen 30 kg (2 + 28 kg) üledékmintát, valamint kis mennyiségű faszenet és állatcsontot begyűjtenünk.

Miskolc, 2005. december 4.

Dr. Ringer Árpád

Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Múzeumi Igazgatóság
Miskolc, Görgey Artúr u. 28. Levélcím: Miskolc, Pf. 4.
Tel.:46-560-170,361-411 Fax: 555-397
Régészeti Osztály Tel.:46-560-187

**Észak-Magyarországi Környezetvédelmi,
Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség**
Pintér István igazgató
3530 Miskolc
Mindszent tér 4.

Tárgy: kérelem régészeti feltárás engedélyezésére
Mellékletek: 2 db térkép

Tisztelt Igazgató Úr!

A Herman Ottó Múzeum 2006. január 31-i dátummal kérelmet nyújtott be hivatalukhoz a miskolc-alsó-hámori Herman Ottó-barlang és Herman Ottó-kőfülke 2006. február 20-tól tervezett régészeti ásatásával kapcsolatban. Ezt az iratot Önök 3151-1/2006-os számon iktatták. Jelen levelünkkel korábbi beadványunk tartalmát szeretnénk módosítani.

A kutatómunkát Dr. Ringer Árpád régész, tanszékvezető egyetemi docens (Miskolci Egyetem BTK Ős- és Ókortörténeti Tanszék) irányítja Szolyák Péter és Lengyel György régésztechnikusok (Herman Ottó Múzeum) közreműködésével.

Kérjük, lehetőség szerint engedélyezzék számunkra az alábbiakat:

1. Aggregátor és reflektorok használata a belső világítás biztosításához. Az aggregátort a karsztüreg bejáratától kellő távolságban, 2 x 2 méteres műanyag fólián tervezzük elhelyezni.
2. A barlang csarnokában 25 m hosszan, 4 m szélességben és átlag 1,5 m magasságban felgyülemlett víz átszivattyúzása a barlang előtt folyó Szinva-patak medrébe. Az ásatás befejeztével, szükség szerint a Szinva vizéből töltenénk fel ismét a korábbi magasságig a barlang csarnokát.
3. Hilti-szögek beverése az ásatási területet határoló sziklafalba. Erre egy négyzethálós ki-feszítése miatt van szükség, melynek segítségével pontos és modern szempontú régészeti feltárást végezhetünk. A szögeket az ásatási engedély lejártával távolítanánk el.
4. A barlangi üledék iszapolása a Szinva-patak vizének felhasználásával a barlang előtti mederszakaszon. Az iszapolás a barlangi üledékben található por eltávolítását szolgálja és vegyszerek, tisztítószeresek nélkül, kizárólag tiszta vízzel történik.

A régészeti ásatás előtt és alatt, valamint az ásatás befejeztével a feltárás helyéről, a barlang csarnokáról és a Szinva-patak medréről, továbbá a szelvény visszatemetéséről és kővel történő befedéséről írásos és fotódokumentáció készül.

Kedvező elbírálásukat előre is köszönjük.

Tisztelettel,

Miskolc, 2006. február 13.

Dr. Veres László
megyei múzeumigazgató

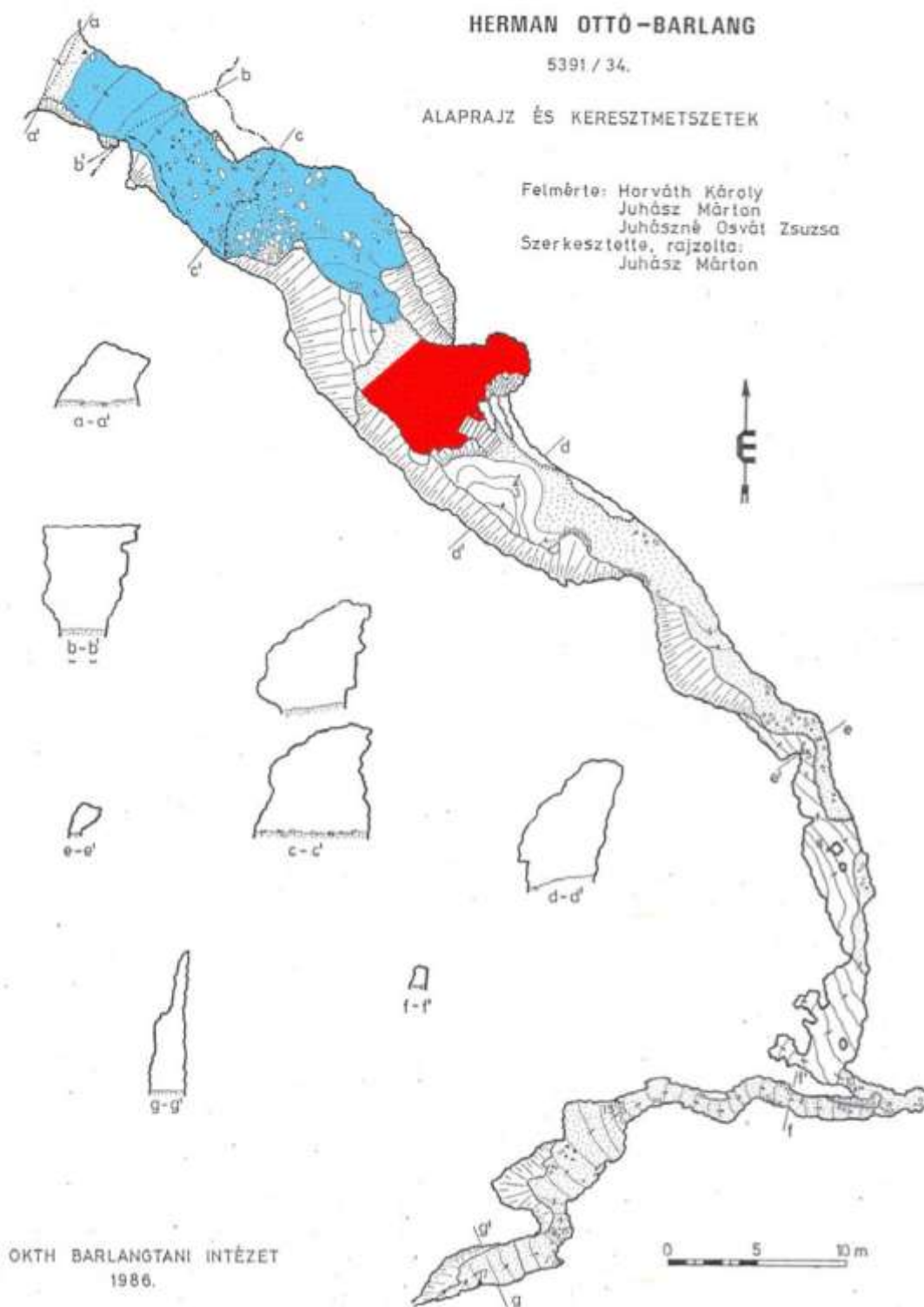

HERMAN OTTÓ-BARLANG

5391 / 34.

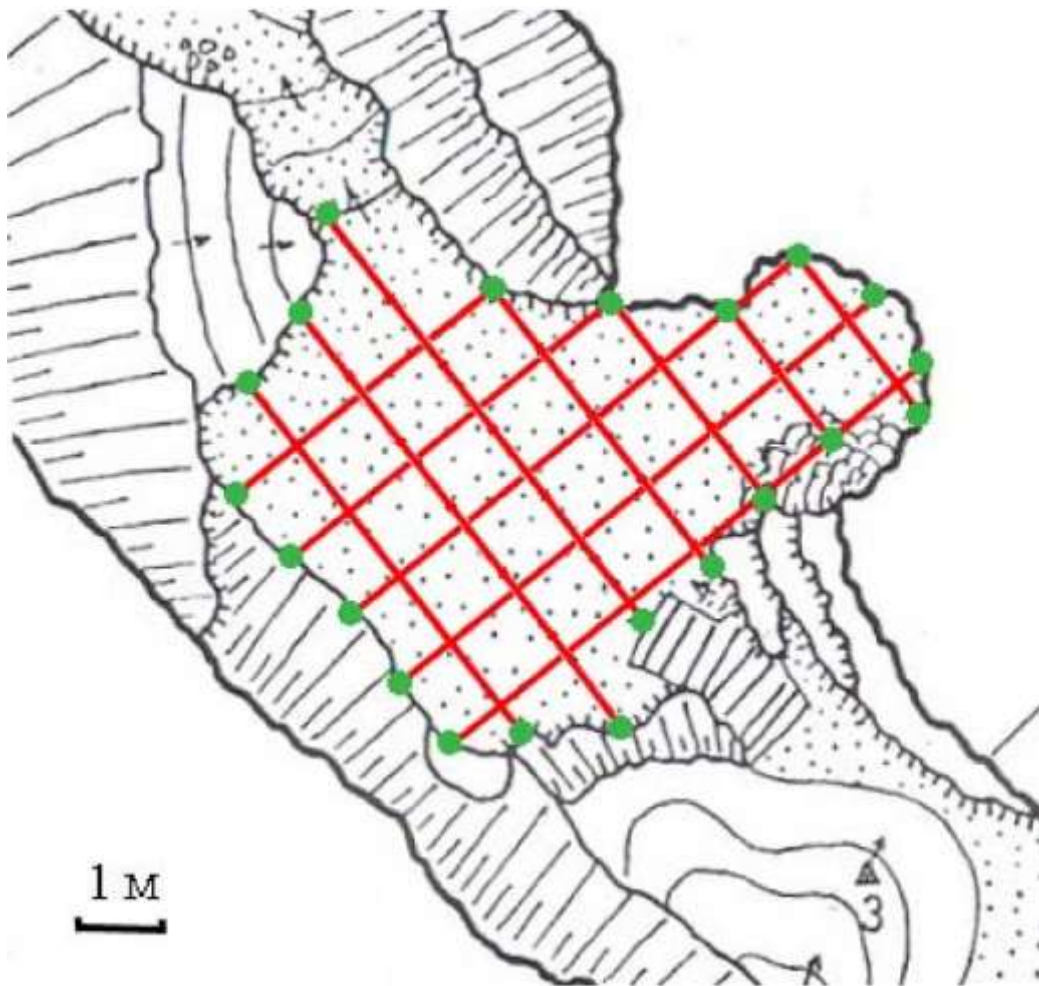
ALAPRAJZ ÉS KERESZTMETSZETEK

Felmérte: Horváth Károly
Juhász Márton
Juhászné Osvát Zsuzsa
Szerkesztette, rajzolta:
Juhász Márton

OKTH BARLANGTANI INTÉZET
1986.

1. térkép Az ásatás tervezett területe (vörös)

2. térkép Az ásatási területre tervezett 1x1 méteres négyzetháló (vörös) és a HILTI-szögek helye (zöld)